

Parlig Irak-politikk

DEBATT & INNLEGG

StatoilHydro deltok i den første lisensrunden for den irakske oljesektoren 30. juni. Selv om det foreløpig ikke ble noen kontrakt, har selskapet uttrykt fortsatt interesse for Irak. Hele episoden reiser viktige prinsipielle spørsmål om Norges Irak-politikk.

At StatoilHydro var tilstede i Bagdad skyldes at selskapet gradvis har endret sin tilnærming til Irak. Statoil vurderte i 2007 å opprette kontor i den føderale regionen Kurdistan. Planen ble oppfattet som en gest til kurderne, selv om kontoret skulle dekke hele Irak. Dette i en situasjon der nøkkelspørsmål om Iraks politiske system var uløste og konflikten mellom sentralregjeringen og kurderne hadde låst seg.

I dag er situasjonen motsatt. StatoilHydro ønsker kontrakt med sentralregjeringen. Den konstitusjonelle situasjonen i Irak er fremdeles uavklart. Nå er kurderne blant de mange som protesterer mot StatoilHydro's planer.

Er StatoilHydro på tryggere grunn enn i 2007?

Svaret på dette må være «nei». Sentralregjeringen i Bagdad er naturligvis en mektigere aktør enn kurderne. Den er imidlertid en like problematisk partner. En avtale inngått med dagens regjering gir usikkerhet. Det skyldes fraværet av en revidert konstitusjon og et juridisk rammeverk for oljeinvesteringer. Usikkerheten er like omfattende som den knyttet til avtalene mellom kurderne og selskaper som DNO.

Måten lisensrunden var lagt opp på har ført til ytterligere motargumenter fra irakske kritikere. Overordnet pekes det på at det ikke er vedtatt noen oljelov og at der derfor ikke burde være mulig å inngå nye kontrakter, i hvert fall ikke med mindre disse forelegges landets nasjonalforsamling.

Mer konkret hevder mange at selv om de nye kontraktene er såkalte serviceavtaler for gamle oljefelt (disse gir utenlandske selskaper dårligere gevinster), så kan de skape ubalanse i iraksk oljesektor. Særlig er man bekymret over at så mange og

■ **BRIKE.** Oljeutvinning i feltet Tawke i den kurdiske regionen i Nord-Irak, hvor DNO har blitt en brikke i spillet mellom kurderne og Bagdad. Foto: AP/Scanpix

store oljefelt - mange av dem regnes som landets kronjuveler - nå tilbys utendringer for lange perioder, 20 år. Og det skjer i en situasjon der Irak ikke har maktet å utvikle noe sterkt nasjonalt oljeselskap.

DNO har blitt en brikke i et spill der kurderne bruker selskapet til å fremme stadig hardere krav overfor Bagdad. På samme måte vil deltagerne i lisensrunden nå kunne bli brikker for Bagdad, når sentralregjeringen forsøker å ta knekken på et problematisk konglomerat av regionale interesser i det oljerike Basra, i tillegg til fagforeninger og andre forkjempere for et sterkt, nasjonalt oljeselskap.

Det er umulig å isolere

StatoilHydros fremstøt i Irak fra norsk utenriks-politikk

Nasjonalt kan utenlandske oljekontrakter bli et hett tema foran parlamentsvalgene i 2010. Lokalt i Basra er det ikke urealistisk å knytte paralleller til situasjonen i Nigeria, der lokale grupper angriper selskaper som har avtaler med sentralregjeringen. Fra begge hold vil vestlige oljeselskaper kunne bli kritisert for å ha latt seg bruke av Maliki-regjeringen, mens langsiktige prioriteringer for den irakske oljesektoren tilside settes.

Et bedre alternativ ville være å vente til etter parlamentsvalgene i 2010, eller eventuelt inngå en bilateral serviceavtale med parlamentarisk støtte. Det faktum at budrunden ser ut til å desintegreere - kun én kontrakt er foreløpig tildelelig - muliggjør da også en slik kursendring.

Det er umulig å isolere StatoilHydros fremstøt i Irak fra norsk utenrikspolitikk. UDS opprettelse av et ambassadekontor i Bagdad forbringer uke fremstår som en klar parallell til StatoilHydros deltagelse i budrunden. På samme måte som StatoilHydro har UDS måttet vurdere hvilke kriterier som skal legges til grunn for en normalisering av relasjonene med Bagdad. På samme måte har UD konkludert med at tiden er inne for å «friskmelde»

regimet i Bagdad. Men med alle de grunnleggende legitimitetsproblemene som fremdeles knytter seg til Maliki-regjeringen og den ureviderte grunnloven fra 2005, er det svært vanskelig å forstå denne avgjørelsen. På tross av en forbedret sikkerhetssituasjon finnes det ikke overbevisende tegn på politisk bedring i form av institusjonell og konstitusjonell reform i Irak. UD vil i likhet med StatoilHydro få problemer nettopp fordi man støtter et regime med bare begrenset folkelig legitimitet - i UDS tilfelle fordi man blir dårligere posisjonert til å drive en kritisk dialog der også motstanderne av regimet får delta.

I begge tilfellene blir det norske engasjementet en del av et kaotisk hasveteksprosjekt for «gjennreisning» av Irak etter 2003.

I dette spillet ser eksterne aktørers egeninteresser ut til å veie tyngre enn fremdriften i Iraks nasjonsbyggingssprosess. For Norges vedkommende prioriteres StatoilHydros internasjonale ambisjoner samt regjeringens behov for å markere en strengere asypolitikk.

For å oppnå langsiktig politisk stabilitet i Gulf-regionen må flere aktører holde seg kritisk på sidelinjen i Irak.